

পোৱা যায়। তাৰ বজা হিন্দুপালে (১১শ শতিকা) যদিও প্ৰশস্তি
শ্লোকত 'পতুপতি প্ৰজাপিনাথ'ক অৰ্হান জনাইছে, তথাপি সেই
ফলিত বৈষ্ণৱ প্ৰতীকৰ চিত্ৰ শঙ্কা, চক্ৰ, পদ্ম আৰু গকড় বোধিত
কৰা হৈছে। 'কালিকা-পুৰাণ'তো কেইবাটাও ধৰ্মৰ সময়স্বৰ আভাস
পোৱা যায়।

'কালিকা-পুৰাণ'খন মুখ্যতঃ দেৱী-মাৰ্গাত্মা আৰু দেৱী-পূজাৰ
আচাৰ-নীতি বিষয়ক গ্ৰন্থ যদিও তাত শিৱ, বিষ্ণু আৰু অন্যান্য
দেৱ-দেৱীৰো পূজা- পদ্ধতিৰ বিৱৰণ দিয়া হৈছে। আনকি পুৰাণখনৰ
প্ৰথম শ্লোকটিত 'হৰিপাদ-সৰ্বোজয়গ্ৰন্থকহে বন্দনা কৰা হৈছে।
দ্বিতীয় শ্লোকটিত 'বিষ্ণুমায়া' নামে খ্যাত ভগৱতীক
গ্ৰাৰ্হনা জনোৱা হৈছে। হিন্দুধৰ্ম মতে সৃষ্টিৰ মূলত ব্ৰহ্মা,
বিষ্ণু আৰু কৃষ্ণ এই ত্ৰিশক্তিৰ যি ধাৰণা কৰা হৈছে, সেই
ত্ৰিশক্তিকো 'কালিকা-পুৰাণে' মানি লৈছে। 'কালিকা-পুৰাণ'ৰ অশী-
তিন অধ্যায়ত কোৱা হৈছে যে, ব্ৰহ্মাৰ লগত বিষ্ণু আৰু শিৱক
পূজা কৰিব লাগে (পাৰ্ব্বয়োঃ শঙ্কৰং বিষ্ণু পূজনে পূজয়েৎপূৰ্বঃ
। ৮৪)। অষ্টম এখন শাক্তগ্ৰন্থ 'যোগিনী-তন্ত্ৰ'তো শিৱ-শক্তিৰ
উপৰি বিষ্ণুৰো গুণ-গান গোৱা হৈছে। এই নিদৰ্শনবোৰৰ পৰা
সহজেই অনুমান কৰিব পাৰি যে প্ৰাচীন কালৰে পৰা অসমৰ
বিভিন্ন ধৰ্মৰ মাজত পৰস্পৰৰ সহনশীলতা তথা সৌহাৰ্দ্য আছিল।

শঙ্কৰোদ্ভৱ কালত অসমত শৈৱধৰ্ম সম্পৰ্কীয় পূজা, আচাৰ,
অমুষ্ঠান আদি চলি থাকিলেও শৈৱ ধৰ্মই যি কোনো
কাৰণত মুকীয়া অস্তিত্ব দাবী নকৰাত ই প্ৰায়ে শাক্ত ধৰ্মৰ লগত
নিমজ্জিত হল। ফলত আগেয়ে কোনোবা শৈৱধৰ্মী লোক থাকি-
লেও তেওঁ হয় শাক্ত নহয় বৈষ্ণৱ ধৰ্মীৰ লগত মিলি গ'ল।
আনহাতে শঙ্কৰদেৱ প্ৰৱৰ্তিত বৈষ্ণৱ ধৰ্মত তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ, বলি-বিধান,
মূৰ্ত্তি-পূজা আদিৰ ঠাইত প্ৰধানকৈ নাম-কীৰ্ত্তনে প্ৰাধান্য লাভ
কৰাত বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ লগত শাক্ত আৰু শৈৱধৰ্মৰ পাৰ্থক্যটো আৰু
বেছি সুস্পষ্ট হৈ ওলাই পৰিল। সেইহে ধৰ্মৰ নামত থকা